

26. MAI 2003

Finansdepartementet
Ekspedisjonssjef Thorbjørn Gjølstad
Akersgata 40
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Saksnr.
Ar.vnr.

031598-83

15. mai 2003

HØRING NOU 2003:9 SKATTEUTVALGET

Det etableres svært mange nye foretak¹ i Norge. De aller fleste er enmannsbedrifter eller "lavteknologiske levebrødforetak", bare 5% eller ca. 1200 per år er vekstbedrifter. Ventureselskapene investerer andres penger i lovende vekstbedrifter og tilfører kapital, kompetanse og nettverk gjennom langsiktig, aktivt eierskap. Når bedriften er moden for nytt eierskap betales salgsgevinsten tilbake til investorene i form av utbytte fra venturefondet.

Venturefinansiering har vært forutsetning for fremveksten av selskaper som Norsk Hydro, Orkla, Norsk Data og Tomra. I dag forvalter den profesjonelle norske næringen over 20 mrd kroner, som i hovedsak er investert i norske oppstart- og vekstbedrifter med unik teknologi, potensiale til å bli bedrifter med betydelig verdiskaping og ofte internasjonale vekstmuligheter.

Den norske venturenæringen er ung og står overfor en rekke utfordringer. Kapitalmobilitet er avgjørende for å kunne starte opp virksomheter og sikre næringsutvikling og vekst i hele landet. Norsk venturenæring har fremfor alt utfordringer med å trekke utenlandsk kapital til finansiering av norske virksomheter. Mens danske venturefond har 1/3 internasjonale investorerer og svenske har 2/3, har norske venturefond bare 6% utenlandsk kapital som virker i norske oppstart- og vekstbedrifter. Internasjonale investorer bidrar ikke bare med kapital, men også en kompetanse som er svært verdifull for å gjøre norske virksomheter konkurransedyktige i internasjonale markeder.

GENERELT OM SKATTEUTVALGETS INNSTILLING

Til tross for at de skattemessige rammevilkår i dag er for dårlige og de politiske partier synes å ha stor sympati for å bedre rammevilkårene for lovende vekstbedrifter, er det svært lite i Skatteutvalgets forslag som vil gi bedre rammevilkår for venture-bransjen. Et hederlig unntak er forslaget om å sikre nødvendig restrukturering av virksomheter i vekst, slik at kapitalbeskatningen utsettes ved aksjebytte til det tidspunkt endelig realisasjon finner sted. For mange vil dette være en selvfølgelighet, da vedkommende aksjonær ikke mottar kontanter i forbindelse med et slikt bytte og således ikke er i stand til å betale den pålagte skatt. Dessuten er dette en ordning som allerede er innført i samtlige europeiske land og også svært mange andre stater innen OECD-området. Vi vil på det sterkeste tilråde at utvalgets forslag blir gjennomført på dette området uten unødvendige eller kompliserende begrensninger.

¹ Ca 24.000 ble registrert i Brønnøysund i fjor

Vi er også av den oppfatning at det er viktig å begrense formuesskatten, slik at det ikke legges unødvendige byrder på arbeidende kapital. Vi er imidlertid av den oppfatning at formuesskatten bør falle helt bort på denne type kapital.

Når det gjelder utvalgets hovedforslag om å dobbeltbeskatte utbytte, er vi av den oppfatning at dette særlig rammer småinvestorer og nystartet virksomhet i den tidligste fase. Det er i denne fase risikoen er høyest og vekstpotensialet størst. Viljen til å ta risiko vil selvsagt bli mindre når man begrenser tapsfradraget, slik at det bare kan føres mot fremtidige aksjegevinster. Samtidig vil disse investorene bli ekstra hardt beskattet i de tilfeller hvor den oppstartede virksomheten er en suksess. I disse tilfeller vil nemlig gevinsten bli langt høyere enn det foreslåtte skjermingsfradraget. Når det gjelder de mer etablerte investorer vil forslaget etter vårt syn være av mindre betydning, da de normalt foretar sine investeringer gjennom aksjeselskaper.

Det største problemet med utvalgets innstilling er likevel at man overhodet ikke har kommet med forslag som vil kunne bedre kapitaltilgang fra utenlandske investorer. Som nevnt innledningsvis er det et betydelig problem i Norge at rammevilkårene er for dårlige for utenlandske investorer, og utlendingers deltakelse i norske virksomheter er stadig synkende. I venture-bransjen er andelen av utenlandsk kapital oppsiktsvekkende lav. Vi vil derfor i det følgende redegjøre for de tiltak vi mener er nødvendig for å bedre rammevilkårene for utenlandske investorer. Det er grunn til å merke seg at tiltakene neppe vil ha noen provenymessige virkninger.

GENERELT OM UTENLANDSKE INVESTORER

Det må anses som en realitet at potensielle utenlandske investorer i liten grad vil være interessert i å måtte svare norsk inntektsskatt av sine aksjegevinster. Dersom det oppstår skatteplikt på gevinstene vil investering i Norge overhodet ikke være noe alternativ, da de fleste andre land da vil være mer attraktive allerede av denne grunn. En stor andel av slike investorer vil selv heller ikke være forpliktet til å svare skatt av gevinster i sine hjemland.

For det første har en rekke land regler om skattefrihet for aksjegevinster når aksjene eies av et selskap. Dette er en følge av at mange land har etablert ordninger med holdingselskap-modeller, hvor gevinster fra aksjer er unntatt fra beskatning. Nedover i Europa har dette vært mer regelen enn unntaket i flere år. Også Danmark har hatt slike regler i 2-3 år og i Sverige er det vedtatt innført med virkning fra 1 juli i år.

For det andre vil en rekke av investorene være pensjonsfond eller livselskaper, som enten er fritatt for inntektsbeskatning i sitt hjemland eller har avsetningsordninger som gjør at den effektive beskatning blir svært minimal.

For det tredje vil noen investorer være hjemmehørende i lavskatteland, hvor det ikke skjer noen effektiv beskatning.

Utgangspunktet er altså at dersom det skal være mulig å tiltrekke seg internasjonal venturekapital, vil man måtte etablere ordninger slik at utlendingene ikke undergis inntektsbeskatning eller annen form for beskatning i Norge. Når slike investorer ikke blir skattlagt i sine hjemland er det ikke noe vektig argument å hevde at de eventuelt kunne fått fradrag (kredit) for norsk skatt.

ETABLERING AV NORSK AKSJESELSKAP

Dersom et aksjeselskap stiftes under norsk rett og er hjemmehørende her, vil aksjeselskapet være undergitt norsk beskatning i henhold til det såkalte globalinntektsprinsipp. Dette betyr at aksjeselskapet vil være skattepliktig her for hele sin inntekt, inkludert aksjegevinster.

Dersom utenlandske investorer går inn i et slikt aksjeselskap, vil man etter intern norsk rett være undergitt 28 % beskatning på samtlige gevinster. Dersom nettobeløpet, dvs 72 % utdeles til utenlandske aksjonærer, vil det ytterligere oppstå kildebeskatning av utdelingen. Under norsk rett er denne 25 %, slik at effektiv beskatning i alt blir $28 + 18 = 46$ %. I de tilfellene investorer er hjemmehørende i et skatteavtaleland vil kildeskatten normalt reduseres til 15 %. Den effektive beskatning vil da være $28 + 10,8 = 38,8$ %.

Som man kan forstå av ovenstående regnestykker vil det være svært lite tiltrekkende for en internasjonal ventureinvestor å delta i et fond som er etablert som et norsk aksjeselskap.

Situasjonen ville være svært mye bedre dersom man i Norge innfører regler tilsvarende de nye svenske. Da kunne det norske aksjeselskap innvunnet gevinstene uten at det ble skattepliktig på disse. Deretter kunne utbytte utdeles uten kildeskatt til de stater man har skatteavtale med. Lavskatte-jurisdiksjoner er dog unntatt slik at det ved utdeling til disse må betales en viss kildeskatt. En skattesats på 25 % synes imidlertid unødvendig høy også i slike tilfeller.

ETABLERING AV NORSKE DELTAKERLIGNEDE SELSKAP

Et deltakerlignet selskap er et selskap som ikke selv er et selvstendig skattesubjekt. Det er altså deltakerne som beskattes direkte for fondets overskudd/underskudd. For utenlandske deltakere medfører dette at man ikke får noen ekstra beskatning ved utdeling av utbytte. I den grad selskapet er skattepliktig til Norge vil imidlertid utlendingsene måtte svare den vanlige selskapskatten (28 %). Et deltakerlignet selskap vil være skattepliktig til Norge dersom virksomheten drives her, eller eventuelt bestyres her.

Et norsk deltakerlignet selskap vil normalt drive sin virksomhet i Norge, og vil følgelig være skattepliktig hit på dette grunnlag. Spørsmålet er imidlertid hvorvidt aksjene i porteføljebedriftene kan sies å være knyttet til noen næring (jf tidligere diskusjon om aksjer i næring for ventureselskaper). Dersom fondet er tilstrekkelig passivt i forhold til aksjeinvesteringene, virker det ikke naturlig å hevde at aksjene er knyttet til noen næring. Gevinstene vil i så fall ville være skattefrie for utlendinger.

De vanligste deltakerlignede selskaper i Norge er ansvarlige selskap (ANS), ansvarlige selskap med delt ansvar (DA), kommandittselskap (KS) og indre selskap (IS). Et ANS vil normalt være uhensiktsmessig, da det foreligger solidarisk ansvar. Det samme gjør seg til dels gjeldende for et DA, hvor ansvaret riktignok er delt, men ubegrenset. Livselskaper kan f.eks ikke delta i ANS eller DA.

Den mest hensiktsmessige selskapsformen som har vært benyttet i en del fond er KS. Et KS har den svakhet at komplementaren, som vil være et aksjeselskap, må ha en deltakerandel på minimum 10 %. Samtidig vil det være en bunden selskapskapital på 2/5 som må være innbetalt innen en viss tid. Dette kan også føre til problemer i forbindelse med utbetaling av kapital.

Et IS synes å være hensiktsmessig som fondsmodell. Denne selskapsformen har så langt vært lite benyttet i venturebransjen, muligens fordi den ikke kan registreres i Foretaksregisteret. I et IS er det ingen minstegrense for bundet kapital, og hovedmannen (komplementaren) kan ha en lav deltakerandel.

Man kan således tenke seg at et norsk fond etableres som et indre selskap, hvor deltakerne har en passiv rolle i forhold til aksjene i porteføljebedriftene.

Finansdepartementet burde da kunne gi en uttalelse om at utlendinger på visse forutsetninger ikke anses skattepliktige til Norge for sin deltakerinteresse. En slik uttalelse burde kunne avgis etter mønster av den såkalte bona-modellen som i sin tid ble avgitt for å klarlegge grensedragningen for hvilken bestyrelse som kunne aksepteres fra Norge uten at det utenlandske skipseiende selskapet ble skattepliktig til Norge. Det bør etter dette kunne være en tilfredsstillende forutberegnelighet når det gjelder investorenes skatterisiko.

Et annet alternativ er at man ved lovendring unntar de utenlandske deltagerne fra norsk skatteplikt etter samme mønster som de regler man allerede har for internasjonal skipsfart. Disse regler hadde nøyaktig samme begrunnelse som gjelder for venturebransjen, nemlig at det er en nødvendighet for i det hele tatt kunne tiltrekke seg internasjonale investorer.

UTENLANDSKE DELTAKERLIGNEDE SELSKAPER

Det er også på det rene at man i enkelte sammenhenger har etablert deltakerlignede selskaper i lavskatteland (Guernsey, Jersey etc). Problemet med slike selskaper er at de kan bli ansett å være bestyrt fra Norge dersom forvaltningsmiljøet er hjemmehørende her. Dette er en vanskelig grenseoppgang, og ordningen er undergitt en viss risiko med mindre man har kontor med en viss substans i utlandet.

Dersom man med en viss sikkerhet skal etablere en slik modell, ville man også ha behov for en presiserende uttalelse fra Finansdepartementet som gjorde det klart hvilken grad av norsk bestyrelse som kan finne sted uten at deltakerne i fondet blir skattepliktige til Norge for gevinstene.

GENERELT OM SKATTEFRITAK FOR AKSJEDEVINSTER

Det er ovenfor fremholdt at man bør etablere en modell etter svensk mønster og frita holdingselskaper for skatteplikt på aksjegevinster. Dette vil selvsagt være en fordel ikke bare for utenlandske investorer, men også for norske som investerer i slike holdingselskaper. Dette vil imidlertid være i full overensstemmelse med utvalgets forslag om uttaksbeskatning. Så lenge gevinstene oppstår i holdingselskaper og ikke utdeles til aksjonærene, vil gevinstene fortsette som arbeidende kapital. Sannsynligvis vil dette sterkt motivere til at kapitalen blir stående i selskapet uten å bli tatt ut til privat forbruk.

Vi minner også om at dette er en modell som etter hvert er gjennomført i svært mange europeiske land. Det er som påpekt uakseptabelt at Norge har rammevilkår som gjør at investorer blir dårligere behandlet enn andre steder.

KONKLUSJON

Det er svært viktig at utvalgets innstilling tas til følge når det gjelder å utsette beskatningen ved aksjebytte uten innføring av kompliserende eller unødvendig begrensende regler.

Det er viktig at formuesbeskatningen av arbeidende kapital helt faller bort, eller i det minste begrenses betydelig.

Vi vil i tillegg sterkt anbefale at man innfører en holdingselskapsmodell etter svensk mønster og i tråd med det som er etablert i svært mange europeiske land. Dette vil harmonere med en foreslått uttaksmodell, hvor beskatning først skjer ved uttak fra holdingselskaper. I mange tilfeller vil det være tilfeldig om et slikt selskap mottar kapitalinntektene som utbytte eller som aksjegevinster. Det mest riktige vil derfor være å helt frita selskapene for inntekt fra aksjer.

For å sikre tilgang på utenlandske kapital vil man også måtte redusere kildeskatt på utbytte fra norske selskaper. Dette bør kunne skje ved at det ikke belastes kildeskatt ved utdeling til skatteavtaleland og at den interne sats ved utdeling til andre stater reduseres.

Endelig vil man måtte begrense den norske beskatning av utlendinger som deltar i norske deltakerlignede selskaper. Det er på det rene at det er ønskelig at venture-fond i en rekke tilfeller organiseres på denne måten.

Det enkleste alternativ vil være at Finansdepartementet avgir en uttalelse som presiserer i hvilken grad utlendinger som deltar i et indre selskap eller eventuelt KS vil være unntatt for skatteplikt til Norge for aksjegevinstene. Dersom de utenlandske investorer er passive i forhold til aksjeinvesteringene i porteføljebedriftene, bør Finansdepartementets konklusjon være at utlendinger ikke vil ha en slik skatteplikt. Det vil være nødvendig med en slik presiserende uttalelse av hensynet til de utenlandske investorenes risikoprofil. De vil i de fleste tilfeller ha sikkerhet for i det hele tatt å binde seg til investeringen. For norske myndigheter bør det være en fordel om investeringen kan finne sted i norske selskaper fremfor i limited partnerships utenlands.

Alternativt vil det kunne foretas en lovendring som unntar utlendinger fra skatteplikt ved deltakelse i norske deltakerlignede selskaper. Man har en slik ordning for utlendinger som deltar i internasjonal skipsfart gjennom norske deltakerlignede selskaper. En lovendring vil utvilsomt være den løsning som innebærer minst usikkerhet i fremtiden.

Ovenstående viser at det med relativt enkle virkemidler lar seg gjøre å åpne for at utenlandsk kapital i alle fall fra en skattemessig synsvinkel gis langt bedre vilkår. Det er også svært vanskelig å forstå hvorfor det ikke gjøres noe da de provenymessige virninger vil være minimale. Det som i dag oppnås i skatt på utlendingers investeringer i norske venturefonds må være ubetydelig.

Med vennlig hilsen
Norsk venturekapitalforening

Anne H. Worsøe
Generalsekretær

Det er viktig at formuesbeskatningen av arbeidende kapital helt faller bort, eller i det minste begrenses betydelig.

Vi vil i tillegg sterkt anbefale at man innfører en holdingselskapsmodell etter svensk mønster og i tråd med det som er etablert i svært mange europeiske land. Dette vil harmonere med en foreslått uttaksmodell, hvor beskatning først skjer ved uttak fra holdingselskaper. I mange tilfeller vil det være tilfeldig om et slikt selskap mottar kapitalinntektene som utbytte eller som aksjegevinster. Det mest riktige vil derfor være å helt fritta selskapene for inntekt fra aksjer.

For å sikre tilgang på utenlandske kapital vil man også måtte redusere kildeskatt på utbytte fra norske selskaper. Dette bør kunne skje ved at det ikke belastes kildeskatt ved utdeling til skatteavtaleland og at den interne sats ved utdeling til andre stater reduseres.

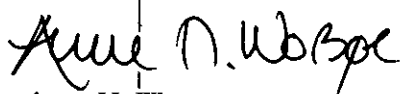
Endelig vil man måtte begrense den norske beskatning av utlendinger som deltar i norske deltakerlignede selskaper. Det er på det rene at det er ønskelig at venture-fond i en rekke tilfeller organiseres på denne måten

Det enkleste alternativ vil være at Finansdepartementet avgir en uttalelse som presiserer i hvilken grad utlendinger som deltar i et indre selskap eller eventuelt KS vil være unntatt for skatteplikt til Norge for aksjegevinstene. Dersom de utenlandske investorer er passive i forhold til aksjeinvesteringene i porteføljebedriftene, bør Finansdepartementets konklusjon være at utlendinger ikke vil ha en slik skatteplikt. Det vil være nødvendig med en slik presiserende uttalelse av hensynet til de utenlandske investorenes risikoprofil. De vil i de fleste tilfeller ha sikkerhet for i det hele tatt å binde seg til investeringen. For norske myndigheter bør det være en fordel om investeringen kan finne sted i norske selskaper fremfor i limited partnerships utenlands.

Alternativt vil det kunne foretas en lovendring som unntar utlendinger fra skatteplikt ved deltakelse i norske deltakerlignede selskaper. Man har en slik ordning for utlendinger som deltar i internasjonal skipsfart gjennom norske deltakerlignede selskaper. En lovendring vil utvilsomt være den løsning som innebærer minst usikkerhet i fremtiden.

Ovenstående viser at det med relativt enkle virkemidler lar seg gjøre å åpne for at utenlandsk kapital i alle fall fra en skattemessig synsvinkel gis langt bedre vilkår. Det er også svært vanskelig å forstå hvorfor det ikke gjøres noe da de provenymessige virninger vil være minimale. Det som i dag oppnås i skatt på utlendingers investeringer i norske venturefonds må være ubetydelig.

Med vennlig hilsen
Norsk venturekapitalforening

Anne H. Worsøe
Generalsekretær